

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 227g/2022

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 19 alin. (4) din Codul civil
(*repararea prejudiciului în legătură cu pierderea șansei*)

CHIȘINĂU

30 martie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 23 decembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 30 martie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 19 alin. (4) din Codul civil, ridicată de dna avocat Natalia Balaban, în interesele Întreprinderii cu Capital Străin „Plastics-Mol” SRL, în dosarul nr. 2a-761/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dnele judecătore Ala Malîi și Angela Braga și dl judecător Vitalie Cotorobai de la Curtea de Apel Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Întreprinderea cu Capital Străin „Plastics-Mol” SRL, în calitate de debitor, și Banca Comercială „ProCredit Bank” SA, în calitate de creditor, au încheiat un contract de credit. Potrivit anexei la contractul de credit, limita și valuta liniei de credit constituie 50 000 euro, iar termenul liniei de credit este de 12 luni. Ulterior, părțile au încheiat un acord adițional prin care au modificat limita și valuta liniei de credit, stabilind suma de 125 000 euro. Astfel, conform acordului, banca a transferat împrumutul debitorului în două tranșe.

4. La 3 aprilie 2019, Banca Comercială „ProCredit Bank” SA a debitat mijloacele financiare aflate pe contul Întreprinderii cu Capital Străin „Plastics-Mol” SRL, în vederea rambursării împrumutului și a penalității de întârziere aferentă.

5. Întreprinderea cu Capital Străin „Plastics-Mol” SRL a formulat o acțiune civilă împotriva Băncii Comerciale „ProCredit Bank” SA cu privire la încasarea prejudiciului material și moral rezultat din pierderea șansei de a i se prelungi data scadentă de rambursare a împrumutului. Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a respins acțiunea reclamantei. Hotărârea primei instanțe a fost contestată cu apel.

6. În cadrul procedurii de apel, dna avocat Natalia Balaban a ridicat, în interesele Întreprinderii cu Capital Străin „Plastics-Mol” SRL, excepția de neconstituționalitate a articolului 19 alin. (4) din Codul civil.

7. Printr-o încheiere, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 19

Repararea prejudiciului

„[...]”

(4) Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

10. Autoarea excepției pretinde că în condițiile în care banca a omis să indice în anexă data scadentă pentru rambursarea creditului, alta decât cea menționată în contract, din corespondența părților rezultă că debitorul avea șansa că linia sa de credit va fi prelungită. Autoarea susține că debitarea împrumutului în lipsa prelungirii datei scadente i-a provocat debitorului un prejudiciu.

11. Autoarea menționează că, potrivit normei contestate din articolul 19 alin. (4) din Codul civil, pierderea șansei se repară doar dacă aceasta constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile, iar mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă se materializa.

12. Autoarea consideră că norma contestată nu corespunde exigențelor calității legii, pentru că nu reglementează gradul de vinovăție al persoanei. Autoarea consideră că persoana care privează cu intenție directă victima de o șansă trebuie să fie sancționată mai aspru decât persoana care provoacă, din culpă, pierderea șansei.

13. Autoarea mai pretinde că norma contestată nu definește noțiunile de „dispariție actuală și certă” și „eventualitate favorabilă” și nu stabilește care sunt consecințele prejudiciabile pe care le-ar produce fapta celui care împiedică producerea evenimentului favorabil.

14. În opinia autoarei, prevederile contestate sunt contrare articolelor 1, 4, 7, 8, 9, 16, 20, 21, 23, 25, 26, 46, 126 alin. (2) lit. a), b), g) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Ea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 19 alin. (4) din Codul civil, care reglementează repararea prejudiciului în legătură cu pierderea șansei de a se materializa. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Curtea subliniază că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă, aflată în procedura apelului, care are ca obiect încasarea prejudiciului material și moral suportat de Întreprinderea cu Capital Străin „Plastics-Mol” SRL. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la examinarea cauzei.

20. Autoarea sesizării susține că prevederile contestate încalcă articolele 1 [*statul de drept*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 9 [*principiile fundamentale privind proprietatea*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 25 [*libertatea*

individuală și siguranța persoanei], 26 [*dreptul la apărare*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] și 126 alin. (2) lit. a), b) și g) [*economia*] din Constituție.

21. Curtea precizează că articolele 1, 4, 7, 16 și 23 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (HCC nr. 4 din 3 martie 2022, § 28; HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26).

22. Cu referire la articolele 1, 4, 7, 8, 9, 16, 20, 21, 25, 26, 46 și 126 din Constituție, Curtea observă că autoarea excepției nu a argumentat în ce măsură norma contestată afectează drepturile fundamentale prevăzute de dispozițiile constituționale. Curtea reiterează că simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 52 din 19 aprilie 2022, §§ 22-25).

23. Curtea observă că, sub aparența unor critici referitoare la neclaritatea și imprevizibilitatea prevederilor contestate, autoarea sesizării își exprimă, prin argumentele invocate, dezacordul cu felul în care prima instanță a interpretat și a aplicat prevederea contestată în cauza sa. Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 6 din 11 ianuarie 2021, § 26 și jurisprudența citată acolo). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

24. Prin urmare, Curtea constată că sesizarea în cauză nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 19 alin. (4) din Codul civil, ridicată de dna avocat Natalia Balaban, în interesele Întreprinderii cu Capital Străin „Plastics-Mol” SRL, în dosarul nr. 2a-761/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 30 martie 2023

DCC nr. 38

Dosarul nr. 227g/2022